

MELIKA SALIHBEG BOSNAWI

SKUPA

ESEJI

Sarajevo, 2009.

©MELIKA SALIHBEG BOSNAWI,
SKUPA, Eseji, Prvo izdanje na bosanskom jeziku,
Mim, Sarajevo 2009.

Naklada
AUTOR
www.bosnawi.ba

Biblioteka 313

ISBN 978-9958-9849-6-9

KAZALO

RIJEČ I MISA O	
ISKUSTVO SFINGE JEZIKA	
RIJEČ O PREVOĐENJU.....	
SASMA IZBLIZA	
FILOZOFSKA NOSTALGIJA KASIMA PROHIĆA.....	
RIJEČ I RIJEČ	
STANZE I CADENZE	
O I OKOLO BOŽANSTVENE KOMEDIJE MUHAMMADA	
IQBÂLA.....	
OVO SE, DRVO / IZNUTRA, PRSTENUJE	
ESEJ U POVODU.....	
RIJEČ I OKO	
IGRAJ GOROSTASE NA MOJU NJEŽNU PJESMU	
O NEUHVALJIVOM.....	
INSTALACIJA MOGUĆNOSTI U NEMOGUĆNOST	
MELIKA SALIHBEG BOSNAWI, KNJIŽEVNIK	
EDINU NUMANKADIĆU, SLIKARU.....	
PALIMPSEST EGZISTENCIJE	
PISANJE O ŠKRABANJU.....	
RIJEČ I / LI ČIN	
OPROŠTAJ	
SLIKA - MELIKA.....	
LINGVOCID	
ILI SLUČAJNI ESEJ O JEZIKU, BOSANSKOM, JA KOJEM?.....	
DEKONSTRUKCIJA "DEKONSTRUKCIJE"	
NA SLOVENAČKU TEMU "ŽENSKJE IN RELIGIJA".....	

Post scriptum (prije čitanja):

ESEJ? Nigdje se intelektualna spoznaja i čin, osim u istinskoj religiji/dînu, koja objedinjuje vjeru/îmân i njezino osvjedočenje pokornošću/islâmom, ne udomljuju tako prisno zajedno kao u filozofsko-književnom obliku – eseju. Izgleda da je upravo francuska jezička verzija tog imena za pokušaj procjene nekog djela, čina..., podarila ovom univerzalni smiso. Koji će se, otad, od te dakle francuske (uljuđene) izvedenice a ne od latinskog (udvorna) korijena, razlikovat u drugim jezicima samo po lokalno-jezičkim transkripcijama.

U eseju, riječ je o jednostranom pokušaju koji, samom svojom naravi, objedinjuje onog koji pokušava procijeniti vrijednost, kao i sam predmet njegove procjene. To će reći, i mjeritelja i mjereno, u isti mah. No evo kako se moja lingvistička požuda neobuzdano širi dalje po latinskom vokabularu u potrazi za prirodnim okolišem i latinskog izvornika našeg termina u pitanju, i njegove francuske nadogradnje. Evo me u hipu kod glagola *exaggere*: istaći, pohvaliti, čak i slaviti, al i kod glagola *exagito*, mučim, uznemiravam, progonim.

Gluho bilo! Ovom se piscu više sviđa tragat po susjedstvu imenice esej, kakva ona, sasma izrasla i emancipirana, već stoljećima tako slično zvuči po svim našim jezicima. Evo me kod prvog joj latinskog (ne samo tonskog) susjeda, glagola *esse*, *biti* (koje bivanje, znamo, pomaže mnoštvu drugih radnji da se obave, ili, pak, da ih mi, jezički, izrazimo). Ali da budem sasma iskrena: meni je posebno na srcu prvi komšija tog bivanja uopće, glagol *essurio*, koji znači: *biti gladan*, *gladovati*, a ponajviše njegov treći smisao - *ginuti za nečim*.

Jer sasma je pogibelji nalik moje decenijsko strastveno bavljenje esejem, u kojem se filozofsko-književnom obliku tako dobro udomilo ono što nam je najviše poznato opet iz francuskog kao *engagement*. I odjednom mi sinu: eseji u ovom izboru sâmi su sebi nadjenuli zajednički naslov - SKUPA.

Možda se filozof, pisac, umjetnik, angažirani intelektualac..., ni u kojoj drugoj formi ne osjeća toliko cjelovitim, i tako dobro integriranim, kao u eseju. Prividno, dakle, neobavezujućem pokušaju vaganja neke i

nečije (duhovne) težine, ali glede kojeg evo svjedočim, i svojim životom i svojom riječju koja ga artikulira, da su svi ovdje sakupljeni eseji kao i dva proto-eseja pisani i objavljavani u vremenu najozbiljnijih kušnji. U ulomku Vječnosti, između tisuć devetso sedamdeset četvrte i dvije tisuć osme, u koju vrtaču Vremena je, sadržinom i značenjem, stao gotovo čitav jedan vijek. I čitava jedna blizustoljetna sudbina.

Prividno, eseji u ovoj zbirci porijeklom su iz različitih pera, budući da su objavljeni pod imenima Melika Salihbegović i Melika Salihbeg Bosnawi. Valja mi vjerovat na riječ da se, zapravo, radi o istoj autorici, kojoj je, onomade, nečiji političko-policijsko-medijski angažman “U ime naroda”, podario različite identitete.

Ali pažljivu čitatelju neće promać ista tinta koja ih boji; ista zajednička matrica; ploča iste duhovnosti s koje su se oni otiskivali u prijelomnim vremenima, u kojima je ova autorica ostajala (u svom najdubljem etičko-duhovnom *budi!*) “Jedna te ista”. Usprkos anonimnosti u koju je gura, ovoj već petnaestoj objavljenoj knjizi usprkos, ona ista, prastara, zla volja, koja i dan-danas, osiljena, i preodjevena, vršlja uokolo.

Al “Istina je (još davno) došla, a Laž (još odavna) nestaje”. Vjeran će čitatelj prepoznat, kako rekoh, istu potku; isto korito tekućice koja, naizgled, tako bar sugerira Kazalo u ovoj knjizi, teče unazad. Jer, noviji su eseji uglavnom pri

¹ Naslov performance-a Autorice, izvedenog u Kuršumli-medresi, 10. listopada 2008, prilikom promocije drame “Citadella Svjetla”. Sve fotografije u knjizi njegovi su zaustavljeni kadrovi.

njezinu početku, a stariji negdje pri samom kraju. No pročelna i začelna korica knjige koja ih objedinjuje u jedno (svjedočeći isti tijek života i pisanja), nisu izvor ni utok, nego obale iste rijeke, koja se nigdje ne izliva iz svog korita. Osim onog sfumata što ga proizvode njezini brzaci, tvoreć, zajedno s duhovima Pisca i budućih čitalaca, stalno otvarajuću kružnicu bivanja, činjenja i vrednovanja, oblik koji je jedini u stanju savršeno okupit naše živote i naša djela - u cjelinu.

Ima ovdje i nešto zebnje: da suvremeni intelektualac i umjetnik, mada nikad u povijesti glasniji, uskraćuje sebi iskustvo istinskog angažmana. Koji, ako je iskren, uvijek plaća visoku cijenu sama sebe (ne kasirajuć unaprijed svoju sigurnost kod kompanije političkog oportunitizma). Zato sva raskoš njegovih plodova i blista samo u krilu rijetkih. Tim prosvijetljenima pripadaju i neki autori iz ove knjige, Iqbâl i Klee ponajprije, za čijim društvom i vaš pisac čezne cijeloga svog života.

Autorica

(U Sarajevu, 2009.)